
Sobre la declaració com Bé de Rellevància Local (BRL) del pont de ferro sobre el riu Xúquer, als termes d'Albalat de la Ribera i Polinyà del Xúquer

Autor: Comissió de Llegat històric
Coordinadors: Gloria Marcos Martí, Ramon de Soto Arándiga
i Jesús Huguet Pascual
Aprovació: Ple de 24 d'octubre de 2011 a la Font d'en Carròs

Antecedents

Amb data 8 d'agost de 2011, núm. de registre 697, te entrada al Consell Valencià de Cultura (C.V.C.) escrit de la Dtra. Gral. de Patrimoni Cultural, Marta Alonso Rodríguez, en sol.licitud de l'informe preceptiu per tal de declarar Be de Rellevància Local (B.R.L.) el Pont de Ferro sobre el riu Xúquer, situat en la confluència dels termes municipals d'Albalat de la Ribera i Polinyà del Xúquer.

El President i la comissió de Govern del C.V.C. encomanen a la comissió de Llegat Històric i Artístic la realització de l'esmentat informe. La comissió de Llegat, en la reunió del *mes de setembre, nomena a la consellera Marcos Martí i als consellers de Soto Arándiga i Huguet Pascual* la redacció corresponent.

El dia 20 de setembre la Sra. Marcos Martí i el Sr. Huguet Pascual es desplacen a la població d'Albalat de la Ribera on són rebuts per l'alcalde de la població, per l'alcalde de Polinyà del Xúquer, pels concejals ponents de Cultura d'ambdues corporacions locals i per l'arquitecte municipal de Polinyà. Visiten el pont objecte de l'informe i altres indrets units patrimonialment i geogràfica a les poblacions citades.

Els ponts de ferro sobre el riu Xúquer

El C.V.C. ha elaborat diversos informes i escrits sobre els ponts valencians del riu Xúquer¹ i concretament sobre els ponts de ferro que en el trànsit del segle XIX a les primeres dècades del XX es construïren per tal de salvar el riu, substituint els passos que abans es salvaven mitjançant barques².

L'existència de guals per on traspasar el riu està documentada des de molt abans de la conquesta de Jaume I del Regne de València. El gual de Barraga a Alberic, *vadum Barraga*

¹ "Informe sobre la possible declaració com B.I.C. del Pont del Rei en el terme municipal de Gavarda", 2010.

"Informe sobre la declaració com Be de Rellevància Local (B.R.L.) del pont de ferro Alfonso XIII sobre el riu Xúquer, als termes de Sueca i Fortaleny", 2011.

² Les barques de Tous, Sumacàrcer, Gavarda, del Rei, Alcosser, Alzira, Albalar, Riola, Fortaleny o Cullera foren poc a poc reemplaçades per ponts metàl·lics en molts casos. En altres continuarien, per exemple en Tous on fins la culminació del Pantà de Tous va prestar servei la barca.

(junt al lloc on prestarien els seus serveis les barques del Rei i la d'Alcosser), la confluència del riu a Alzira o el gual entre Albalat i Polinyà (junt al pont objecte del present informe) apareixen a *Llibre dels feyts* del rei Jaume com llocs rellevants. Raó per la qual la construcció de ponts a la tardor del XIX o en les primeres dècades del XX no són simplement manifestació d'una edificació de servei puntual per a unes vies de comunicació sinó manifestació del valor històric i cultural dels espais on estes construccions es formalitzen.

Per altra part, i tal com indicàvem a l'informe sobre el pont de ferro Alfonso XIII, entre Fortaleny i Sueca³, la pròpia via de comunicació a la que donen servei els ponts (tant el de Sueca-Fortaleny com el d'Albalat-Riola), la CV-509, és la via de penetració de la costa a l'interior (de la Ribera Baixa a l'Alta) on, en Alberic, s'uneix al Camí Reial; servint tant als desplaçaments dels pobles d'ambdues comarques com d'accés de la costa al centre peninsular i, ocasionalment, pel desplaçament de la pròpia cort espanyola (cas d'Amadeu I de Savoia).

El pont de ferro d'Albalat i Polinyà

El pont de ferro situat sobre el riu Xúquer en la divisòria dels termes d'Albalat de la Ribera i Polinyà del Xúquer es troba al final de les cases de la població d'Albalat encara que en terreny no urbanitzable.

Al contrari que la majoria dels ponts germans, aquest consta de dos arcs (gelosies) de 40'50 m. de llum. Amb un bon estat de conservació.

El pont és un referent de les poblacions que el comparteixen, les quals el consideren com element transcendent del seu patrimoni. Tenint present l'esforç que eixos municipis estan fent per recuperar i ficar en valor el seu patrimoni (en el cas d'Albalat caldria assenyalar la font de la plaça amb escultures de Manolo Boix o la repristinada Casa del Bou) el suport d'una figura legal que garanteix el valor cultural i històric del pont esdevé un element important de la pròpia identitat cívica.

Ultrapassat el pont, en direcció al terme de Polinyà, a mà dreta ens trobem amb l'edificació gòtica, coneguda popularment com "la Granja". Una construcció en estat prou lamentable però que, sens dubte, és un dels edificis patrimonials gòtics més importants de les mancomunitats (administracions, propietat) per consolidar-lo.

Per tot això proposem les següents conclusions:

Conclusions

1). El pont de ferro, situat sobre el riu Xúquer entre els termes municipals d'Albalat de la Ribera i Polinyà del Xúquer és un element arquitectònic singular, peculiar, integrat en l'espai on s'ubica i que forma part del patrimoni assumit pels ciutadans de les poblacions esmentades.

³ "Informe sobre la declaració com Bé de Rellevància Local (BRL) del pont de ferro Alfonso XIII sobre el riu Xúquer, als termes de Sueca i Fortaleny", aprovat al Ple del CVC en la sessió de 27 de juny de 2011.

2). Les característiques geogràfiques, històriques, paisatgístiques i d'apreciació social són suficientment evidents com per obtenir el pont la qualificació de Be de Rellevància Local (BRL).

3). Considerem l'àrea de protecció que envoltaria el B.R.L., proposada per la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport, adequada però caldria tindre present la proximitat de l'edifici anomenat popularment com "La Granja" per a l'estudi d'una figura jurídica que li done un escaient marc legal de protecció.

4). Com ja senyalàvem a l'informe sobre el pont Alfonso XIII, seria convenient la declaració de tots els ponts sobre el Xúquer d'estes característiques com B.R.L., ja que elevaria la condició jurídica d'unes estructures preses pels ciutadans com patrimoni històric de les seues poblacions.

5). Aquest informe s'enviarà a la Dtra. Gral. de Patrimoni Cultural de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport, peticionària del mateix, als alcaldes d'Albalat de la Ribera i Polinyà del Xúquer, a la Diputació de València, a la Subdelegació del Govern a València -Àrea de Carreteres-, a la Direcció Gral. d'Obres públiques de la Conselleria d'Infraestructures i Transport, i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.